

Radiol Oncol 2025; 59(4): 477-487.
doi: 10.2478/raon-2025-0060

Premagovanje bolečine. Zdravljenje z implantibilno intratekalno črpalko je prelomnica za obvladovanje bolečine pri bolnikih z rakom

Potočnik I, Stražišar B, Lenasi H, Zupanc T

Izhodišča. Kronična bolečina pri raku, zlasti v napredovalih stadijih, ostaja pomemben klinični izziv, ki pogosto zahteva kombinirane postopke. Čeprav so sistemski opioidi standardno zdravljenje, mnogi bolniki ne čutijo zadostnega olajšanja ali imajo zdravila hude stranske učinke. Implantibilni intratekalni sistemi za dajanje zdravil (angl. implantable intrathecal drug delivery systems, IDDS) so se pojavili kot obetavna možna izbira, ki omogoča ciljno analgezijo z zmanjšanim bremenom opioidov in izboljšano kakovostjo življenja.

Bolniki in metode. V narativni pregled literature smo vključili slovensko poročilo o primeru, ki podrobno opisuje prve nacionalne izkušnje z implantacijo IDDS za refraktno bolečino pri raku. Klinične raziskave ocenjujejo učinkovitost in varnost takšnega zdravljenja z vizualno analogno lestvico (VAS), vprašalnikom Evropske organizacije za raziskave in zdravljenje raka o kakovosti življenja (EORTC QLQ-C30) in z revidiranim sistemom za ocenjevanje simptomov po Edmontonu (r-ESAS).

Rezultati. Ugotovitve iz literature potrjujejo, da intratekalne črpalke zagotavljajo znatno in dolgotrajno lajšanje bolečin, pogosto z znatnim zmanjšanjem sistemskih odmerkov opioidov in povezanih stranskih učinkov. V primerjavi s konvencionalno farmakoterapijo je intratekalna aplikacija zdravil povezana z izboljšanimi izidi, o katerih poročajo bolniki, manjšim številom hospitalizacij in nižjimi dolgoročnimi stroški zdravstvene oskrbe. V prikazanem primeru so se vrednosti v VAS kmalu po implantaciji zmanjšale z > 8 na 3, hkrati pa so se izboljšali indeksi kakovosti življenja.

Zaključki. DDS predstavljajo klinično učinkovito in ekonomsko vzdržno možnost za izbrane bolnike s kompleksno bolečino zaradi raka, zlasti kadar se sistemsko zdravljenje izkaže za nezadostno. Njihova vključitev v multidisciplinarno poti paliativne oskrbe podpira bolniku prilagojene, varne in sočutne pristope zdravljenja. Združevanjem pregleda literature s pridobljenimi nacionalnimi izkušnjami pokaže dodatno vrednost intratekalnega zdravljenja in spodbuja k širši klinični ozaveščenosti in prihodnjim raziskavam.